

TASA-ARVOINEN JA YHDENVERTAINEN KUNTA

Seta ry:n kunnallisvaalitavoitteet 2008

Asuinpaikan valinta ja yhdenvertainen kohtelu ovat perustuslakiin kirjattuja oikeuksia.

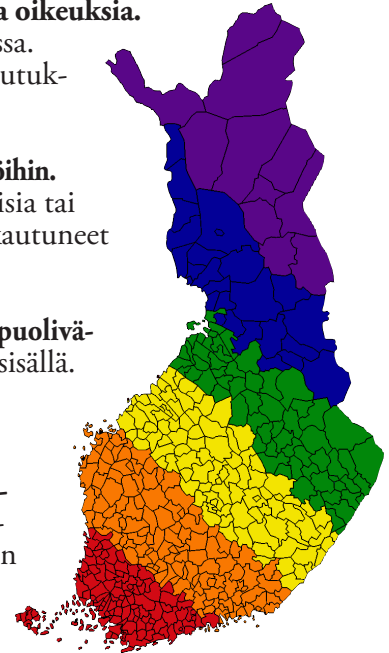
Kunnilla on keskeinen rooli näiden oikeuksien toteutumisessa ihmisten arjessa. Kunnat tuottavat keskeiset hyvinvointipalvelut terveydenhoidosta peruskoulutukseen ja vapaa-aikapalveluihin.

Arviolta noin kymmenesosa suomalaisista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin.

Lukumäärällisesti heitä on satoja tuhansia – enemmän kuin suomenruotsalaisia tai maahanmuuttajia. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt ovat tasaisemmin jakautuneet koko maahan kuin useat muut vähemmistöt.

Suomalaisessa yhteiskunnassa esiintyy edelleen syrjiviä asenteita seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä kohtaan. Syrjintä ja epäasiallinen kohtelu ovat usein rakenteissa sisällä. Palvelujärjestelmät ja kuntien työntekijät eivät välttämättä tunnista kyseisiin vähemmistöihin kuuluvia, heidän elämäntilannettaan ja erityiskysymyksiä.

Jokaisessa suomalaisessa kunnassa on pystyttävä takaamaan laadukkaat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi riippumatta henkilön seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta. Yhdenvertainen ja syrjimätön kunta lisää kaikkien kuntalaisten hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä. Erilaisuus on rikkaus ja voimavara. Vähemmistöjen aseman turvanneet kunnat ovat dynaamisia ja vetovoimaisia asuinpaikkoja.

1. MONIPERUSTAINEN YHDENVERTAISUUS- SUUNNITELMA JOKAISEEN KUNTAAN

Kunnan on turvattava eri vähemmistöihin kuuluville laadukkaat palvelut yhdenvertaisesti. Kuntia työnantajana sitovalla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-suunnittelulla voidaan lisätä kunnan työntekijöiden tiedollisia resursseja kohdata seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvia ja siten edistää yhdenvertaisuuden toteutumista. Jokaisessa kunnassa tulee laatia yhdenvertaisuussuunnitelma, jonka työministeriön suosituksen mukaan tulee kattaa kaikki yhdenvertaisuuslaissa mainitut syrjinnälle alttiit ryhmät. Tasa-arvosuunnitelmissa tulee huomioida se tosiasia, että tasa-arvolaki koskee myös sukupuolivähemmistöjä.

3. KUNNAN ON TURVATTAVA JOKAISEN KUNTA- LAISEN IHMISARVOINEN VANHUUS

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asema on kohentunut viime vuosikymmenten aikana nopeasti. Syntinä, rikoksena ja sairautena pidetyistä henkilöön liittyvistä ominaisuuksista on tullut yhdenvertaisuuskysymys. Monet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ikäihmiset empivät edelleen puhua avoimesti omasta itsestään ja elämästään. Osa näistä ikäihmisistä pelkää - toimintakykynsä ja lähisuhdeverkostojensa heiketessä - joutuvansa uudelleen salaamaan seksuaaliseen suuntautumisen tai sukupuolensa ilmaisun. Kuntien vanhustyössä on kiinnitettävä huomiota ikääntyvien seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien kuntalaisten asemaan.

2. HOMO- JA TRANSFOBISEEN LASTEN JA NUORTEN KIUUSAAMISEEN ON PUUTUTTAVA PONTEVASTI JOKAISESSA KUNNASSA

Sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liitetyt oletukset rajoittavat lasten ja nuorten mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä täysipainoisesti. Liian moni lapsi ja nuori joutuu kiusatuksi ja kohtaa syrjintää päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotoiminnassa oman tai lähiomaisen seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuoli-identiteetin ja sen ilmaisun takia. Syrjintä, kiusaaminen ja asiallisen tiedon puute vaikeuttavat nuorten ja lasten elämää ja lisäävät syrjäytymisriskiä. Kuntien opetus- ja nuorisotoimissa on kiinnitettävä erityistä huomiota syrjäytymisuhan alla elävien lasten sekä nuorten selviytymiseen.

4. KANSALAISTOIMINNAN TUKEMINEN ON KUNTIEN JA KANSALAISTEN ETU

Vireä kansalaistoiminta on kaikkien kuntalaisten etu. Seta ry:n jäsenjärjestöjen toiminta on avointa kaikille seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin ja sen ilmaisuun katsomatta. Paikalliset Setat tarjoavat monelle kuntalaiselle ainutlaatuisia mahdollisuuksia tavata toisia seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia, heidän ystäviään ja perheenjäseniään. Setoissa tehdään myös ammatillista sosiaalityötä ja järjestetään vertaistukitoimintaa. Kuntien tulee turvata tämän työn rahoitus ja sen merkitys tulee tunnustaa osana kuntien ja koko kansalaisjärjestösektorin tarjoamien palvelujen kokonaisuutta.

Mikä Seta on?

Seta ry on ihmisoikeusjärjestö, joka on perustettu vuonna 1974. Lähes kolmenkymmenen vuoden aikana Seta ry:stä on muodostunut valtakunnallinen katto-organisaatio, jolla on 18 aktiivista jäsenjärjestöä eri puolilla maata. Seta ry:n tavoitteena on yhteiskunnallinen tasavertaisuus riippumatta ihmisen seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai sukupuolen ilmaisusta.

Ihmisoikeus ja kansalaisjärjestötoiminnan lisäksi Seta ry ja sen jäsenjärjestöt tekevät ammatillista sosiaalityötä. Järjestöt tarjoavat tukipalveluita seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluville sekä heidän läheisilleen. Sosiaalityöntekijöiden tekemä asiakastyö muodostuu puhelin- ja sähköpostineuvonnasta, asiakastapaamisista sekä perhe- ja verkostotyöstä. Lisäksi konsultaatiota ja neuvoja tarvitsevien viranomaisien ja opiskelijoiden määrä on suuri. Kattojärjestössä sosiaalityö on keskitetty koko Suomea palvelemaan Transtukipisteeseen.

Mitä seksuaalinen suuntautuminen tarkoittaa?

Kaikilla ihmisillä on seksuaalinen suuntautuminen ja se voi kohdistua sekä omaan että eri sukupuoleen. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvat esimerkiksi homo- ja biseksuaaliset ihmiset.

Entä sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu?

Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön sukupuolta ja sukupuolen kokemista. Sukupuolen kokeamiseen liittyy läheisesti sukupuolen ilmaisu. Sukupuolivähemmistöihin kuuluu ihmisiä, joiden biologisen, sosiaalisen ja psyykkisen sukupuolen ulottuvuudet ovat ristiriidassa keskenään.

Kaikki aikuiset ja lapset eivät koe heille syntymän hetkellä määriteltyä sukupuolta omakseen. Osa heistä tarvitsee sukupuolenkorjaushoitoja. Heistä käytetään nimitystä transsukupuoliset. Osa ihmisistä haluaa elää pysyvästi naiseuden ja mieheyden rajamailla. He eivät välttämättä halua tai tarvitse ulkoisia sukupuoliominaisuuksia muuttavia sukupuolenkorjaushoitoja. Heistä käytetään nimeä transgenderit. Joillakin ihmisillä on vahva tarve ilmaista aika-ajoin vastakkaista sukupuolta. Esimerkiksi transvestiittimiehet haluavat pukeutua välillä naiseksi. Intersukupuolisuudesta on kysymys silloin, kun henkilön fyysiset sukupuoli määrittävät tekijät eivät ole yksiselitteisesti miehen tai naisen. Suomessa syntyy vuosittain kymmeniä intersukupuolisia lapsia.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluu satoja tuhansia ihmisiä

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia lesboja, homoja, biseksuaaleja, transihmisiä ja intersukupuolisia asuu kaikissa Suomen kunnissa. Samoin heidän läheisiään (vanhempia, lapsia, sisaruksia, ystäviä, puolisoita) asuu joka puolella maata. Arviolta noin kymmenesosa suomalaisista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin. Lukumäärällisesti heitä on enemmän kuin suomenruotsalaisia tai maahanmuuttajia. He ovat myös tasaisemmin jakautuneet koko maahan kuin useat muut vähemmistöt. Tosin toiset paikkakunnat ovat vetovoimaisempia ilmapiiriltään kuin toiset, ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvista aikuisista monet ovat muuttaneet ilmapiiritehtäjiensä takia pääkaupunkiseudulle tai isoihin kaupunkeihin.

Lisätietoa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä Suomen kunnissa, palveluiden käyttäjinä ja työelämässä:

Lehtonen, Jukka: Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt Suomen kunnissa. Keinoja ja ideoita yhdenvertaisuuden tueksi. ESR tutkimuksia ja selvityksiä 8/06. Helsinki: Työministeriö. 2006

http://www.mol.fi/esr/fi/___yleiset/TM_TS_0806_13062006_web_01_lock.pdf

Lepola, Outi & Villa Susan (toim.): Syrjintä Suomessa 2006. Helsinki: Ihmisoikeusliitto ry.

http://www.yhdenvertaisuus.fi/mp/db/file_library/x/IMG/32075/file/Syrjintasuomessa2006.pdf

Lehtonen, Jukka & Mustola, Kati: Eihän heterotkaan kerro... Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt työelämässä –esite. Helsinki. <http://www.valt.helsinki.fi/sosio/tutkimus/equal/pdf/aesitesuomi.pdf>

Seta ry - Mannerheimintie 170 A - 00300 Helsinki - P. 09-6812580 - info@seta.fi - www.seta.fi